

FOAIA DIECEZANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului: Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane " " " " pe 1/2 an 5 " " " România și străinătate pe an 14 franci " " " " " " pe 1/2 an 7 "	Prețul inserțiunilor Pentru publicațiuni oficiale, concurse edite etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 6 cor., până la 200 de cuvinte 8 cor. de aci în sus 10 coroane	Corespondințele se adresează redacțiunii „FOAIA DIECESANĂ” iară banii de prenumerațiune și inserțiunile la ADMINISTRAȚIUNEA Librăriei și Tipografeii diec. în Caransebeș
---	--	--

Fă ce e bine.....

Bine a zis cine a zis: „Fă ce e bine și nu te teme de nime!”

Un lucru frumos și creștinec este „să faci ce este bine”; să faci, ce-ți poruncește Dumnezeu și cere s. Evangelie, ceea ce-ți spune sufletul tău; fără a te teme de nime, fără a căuta la vorbele și judecățile oamenilor, pentru că ori și cât de mult te-ai osteni a face pe plac lumii, nu-ți vei ajunge scopul și vei fi numai defăimat. Dumnezeu prea bunul încă nu poate face tuturora pe plac, astfel și tu trebuie adesea să îngădui, ca și vorbele tale cele mai bune să fie trase la îndoială și faptele tale, când una cât alta, să fie batjocurite. Nici Mântuitorului nostru nu i-a mers altcum. Și el a fost batjocurit și hulit pentru faptele și învățăturile lui. Deși a scos dracii, a curățit leproșii, a dat vedere orbilor, a ridicat ologii, totuș farizeii în toată vremea aveau a murmură în contra lui. Când a pedepsit păcătoșii și i-a scos cu sbiciul din biserică, îl întrebau: Dar cu a cui putere faci tu aceasta? Când a fost prietenos cu păcătoșii, a stat la sfat cu ei, ca să-i întoarcă dela calea rătăcită, îi ziceau: Drac are. Precum paiangenul cel veninos își scoate veninul său și din florile cele mai frumoși mirositoare, așa și aceștia din faptele lui cele mai bune făureauă câte o sulită, o săgeată, cu care aruncau după el. Și oare cum s'a purtat el față de murmurul și batjocura farizeilor? El și-a căutat de treabă, a rămas și mai de parte prietenul vameșilor și al păcătoșilor și s'a împedecat în batjocura fariseilor tot atât de puțin, cât se împedecă și luna în câinii, cari o latră noaptea.

Așa dară, faceți ce este bine și nu vă temeți de nime; și voi de dragul lumii să nu lăsați faptele bune; dară nici de frica oi să nu faceți fapte rele.

De plâns sunt acei creștini, cari cred, că

nu pot face ceva și să nu fie huliti de lume. Aceștia și-au perdut libertatea lor, și s'au făcut robi oamenilor. Iată ce zice ap. Pavel: „Caut eu oare să plac oamenilor? Dacă și oamenilor a-și plăcea, nu a-și plăcea lui Hristos”; iară pe Efeseni îi sfătue: „Nu fiți slujitori ochilor spre a plăcea oamenilor ci fiți slujitori lui Hristos, care din inimă fac voia lui”. El adevă voește să zică: Isus Hristos, dumnezeescul învățător, v'a lăsat ca îndreptar pentru faptele voastre s. Evangelie; la aceasta să cauți și nu la judecata lumii păcătoase. Și așa și este. Mântuitorul ar fi lăsat pe credincioșii săi într'o încălceală mare, dacă le-ar fi poruncit, să se ia după judecata lumii. El singur — Dumnezeu și om — nu a putut îndestulă pe toți, și cum i-am putea îndestulă noi, oameni slabi, nepufincioși și păcătoși ca toți ceilalți. Dară apoi judecata lumii nici nu este statornică. Ce laudă astăzi, disprețue mâine. Ce aproabă unul, desaproabă altul. Între împrejurările acestea creștinul nu poate, și nici nu-i iertat a se îndreptă după judecata lumii. Singurul îndreptar al creștinului adevărat este voia lui Dumnezeu depusă în s. Evangelie și sufletul propriu.

Cât de nesocotit lucru este a se lua după judecata lumii, voesc să vă arăt prin o pildă.

Un om oare care a voit a face împreună cu fiul său încă tânăr o călătorie prin lume, El se pregăti cu toate cele de lipsă pentru călătorie și aducând un asin, puse copilul călare, iară el mergând înaintea asinului, plecară la drum.

Dară ei nu merseră mult așa, căci, întâlnindu-se cu oare-cari oameni, aceștia i-și făcură observarea, că mai potrivit ar fi, dacă tatăl cel bătrân ar călări, căci copilul e mai ușor și mai iute la alergat.

„Hm! Am smintit, copilo dragă!” zice tatăl.
„Auzi, nu e bine. Dă-te jos și să mă sui eu și tu să mergi înainte”.

Nici așa nu merșeră mult, căci acum întălnindu-se cu alții, aceștia îi ziseră: „Ce tată nemilos. El călare, iară pe copilul său, încă crud și nededat la drum, îl lasă pe jos“.

„Am smintit și acum“, zice a doaua oară tatăl cătră copil. „Urcă-te și tu sus și să călărim amândoi“.

Acum însă și mai de grabă gășiră judecători nechiemați, carii îi și întimpinără cu vorbe aspre: „Ce căni de oameni! V-ați pus de bunăsoama, să omoriți bietul asin!“

„Ce vom începe acum?“ zise tatăl cătră fiu. „Tu ai călărit nu a fost bine; eu am călărit, nu a fost bine; noi amândoi am călărit, și nu e bine. Să ne dăm jos și să ducem asinul gol după noi“.

Și ce auziră acum? „Ei cruță asinul și să obosesc pe ei. Cel puțin unul poate merge călare“.

„Mai avem una a probă“, zice în sfârșit tatăl cătră fiu. „Să luăm pe o boată asinul și să-l ducem pe umerele noastre, doară vom îndestulă așa oamenii aceștia“.

Cum zise, așa și făcū. Dară ce să vezi acum? Cei dinainte așteptau cei dindărăt alergau. . . Comedie ne mai pomenită. . . Toți alergau din toate ulițele și arătând cu degetele strigau: „Priviți! Priviți doi nebuni. Priviți, cum doi măgari duc pe al treilea și oare care e mai cuminte? De bună seama cel ce e călare“.

Când tatăl auzi batjocura și ocară aceasta se măhnă în sufletul său și, lăsând asinul jos, să îndreptă cătră fiul său și îi zise: „Iată dragă, singur văzuși și auziși, că lumii acesteea, pe lângă toată bunăvoința, nu-i poți face pe plac. Așa dară în viitor nu te mai împedecă în sfaturile și judecata lumii. Fă ce e bine și nu te teme de nime. Fă ce-ți spune sufletul tău, ce-ți poruncește Dumnezeu în s. Evanghelie și lasă lumea să vorbească“.

Acest tată a zis un adevăr mare. Cel ce voește a se îndreptă după placul lumii, se ostenește înzădar. Deci de ai venit în vorbă la vecinii tăi, că ești un călugăr, că te urci în cotăriță la Dumnezeu, pentrucă cercetezi s. biserică, le răspunde: Cel ce m'a rescumpărat cu scump sângele său, voește așa și mă pofteste la masa sa. Celor ce te înfruntă, că ești vermele pământului, că o să împărătești lumea, pentrucă îți cauți de trebile tale, îți chevernisești bine averea ta și nu o prădezi, lo zi: Mai bine să fiu de vorba voastră având covă pe lângă mine, decât să fiu de batjocura voastră, că n'am nimic. Celor ce vă aruncă vorbe, pentrucă nu voiți bunăoară a merge la birt și a vă însoți în societăți, rele, le răspundeți: Nu voim a ne scărbi sufletele

pentru o gură de beaură otrăvită. Celor ce te-ar înfruntă, că nu te îmbraci și nu porți fală ca cutare, le răspunde, că și Mântuitorul lumii a fost sărac gol, îl și vedem pe cruce, și că el ne-a poruncit, să ne îmbrăcăm sufletele cu haină faptelor bune.

Știm, că aceasta e cu greu a se face în zilele noastre. De câte ori nu se ține dușmănie între creștinii noștri și nu se împacă, numai pentrucă ce zice lumea? De câte ori nu se poartă proțese păgubitoare, numai spre a nu remăneă de rușinea lumii. De câte ori nu se ruinează creștinii băgându-se în datoriile cu grumazii lor, numai spre a arăta lumii, că pot mai mult în haine, în fală și altele și ca să nu să lasă mai pe jos ca alții. De câte ori cei chomați a îndreptă, părinți, rudeni, prieteni văd răul și tac, nu îndreaptă pe cel ce greșeste, pentrucă fața omului este fermecată.

Dară de câte ori se întâmplă aceasta, de atâtea ori înlocuim frica lui Dumnezeu cu frica de oameni, de atâtea ori lăpădam poruncile lui Dumnezeu pentru placul oamenilor, supunem legile dumnezeoști poftelor omenești, cu un cuvânt micșorăm pe Dumnezeu oamenilor pentru oameni.

Dumnezeu o Domnul cerului și al pământului, răsplătitorul binelui și pedepsitorul răului — de el să ne și temem. Plăcerea lui să ne fie preste toată plăcerea lumii, și neplăcerea lui preste toată neplăcerea lumii. Nu cum place și ce place lumii, se ne întrebăm, ci lui Dumnezeu. „Nu vă temeți de cei ce pot ucide trupul“, zice Mântuitorul, „ci vă temeți de cel ce și trupul și sufletul îl aruncă în focul iadului. Cel ce se rușinează de mine și de cuvintele mele și Fiul omeneșc se va rușina de ol înaintea tatălui ceresc intru împărăția cerului“. Dacă voim să fim învățaței adevărați ai lui Hristos, dacă voim a căută cu fața deschisă la sfârșitul nostru pământesc, să ținem și să urmăm sfaturile evanghelice fără a căută și aveă frică de plăcerea lumii; căci ce folos de am fi făcut tuturor pe plac în contra lui Dumnezeu și voim fi aruncați în munca iadului? Ce am aflat de bine și de drept, să zicem și să facem; căci ce și poate să ne strice cinevă, dacă trage la îndoială virtutea noastră și ne batjocurește pe noi? Lăsați-i să ridă, pentru că faceți cele bune și vă feriți de cele rele. Lăsați-i să ridă și să batjocurească, pentrucă vă împliniți lucrurile voastre după sufletele voastre. Va veni timpul când vor plânge toți aceia, cari acum rid și batjocuresc pe alții și suspinând vor zice: Aceștia sunt, pe carii odată îi batjocuriam, noi nesocotiți. Vieța lor o țineam de o prostie și sfârșitul de o rușine. Acum ei să bucură, iară noi ne muncim.

În ziua aceea toți vă veți bucura, carii ne-socotind judecata lumii, ați umblat calea dreaptă a adevărului, ați înșătat după dreptate. „Fericiți veți fi, când vă vor ocări și batjocuri pe voi, și vor zice tot cuvântul rău mințind pentru mine în contra voastră“.

Nicolae Jurca

Sinodul eparhial din dieceza Aradului

În *ședința I*, ținută la 24 Aprilie — după deschiderea sinodului etc. — se prezintă mai multe acte, ce se împart comisiunilor.

În *ședința II*, ținută în 25 Aprilie se referă asupra raportului senatului episcopesc despre starea tuturor fondurilor și fundațiilor administrate la Consistorul din Arad, și raționamentul întregirii de stat a dotațiunii preoților și capelanilor, cari toate — cu mici adausuri se iau la cunoștință.

Consistorul se autorizează a efectul edificării recerute pentru localurile de birou ale consistorului, a vinde intravilanul diecezan din Arad strada Lövész.

Sinodul aprobă anticiparea pe anul școlar 1904/5 din fondul alumneului din Timisoara pentru susținerea alumniștilor primiți de mai înainte suma de 1200 cor. și anticipațiunile pentru acoperirea speselor în afacerile de despărțire ierarhică ale mănăstirilor.

În *ședința III*, ținută în 26 Aprilie, se cetește raportul consistorului din Oradea-mare ca senat episcopesc, socoata acestui consistor și socoata fundațiilor administrate la el. Toate se iau la cunoștință.

Raportul general al consistorului plenar din Arad, se ia la cunoștință. Tot așa și raportul general al consistorului plenar din Oradea-mare.

În *ședința IV*, ținută la 26 Aprilie, se cetește raportul general al consistorului din Arad ca senat bisericesc și în general se iau la cunoștință. În special, pe lângă altele, consistorul se îndrumă a întreprinde pașii de lipsă, ca posturile de profesori dela institutul teologic să se îndeplinească cu profesori definitiv.

Raportul general al consistorului din Oradea Mare, ca senat bisericesc, se ia la cunoștință.

Se cetește raportul general al consistorului din Arad ca senat școlar, care se ia la cunoștință. În special însă sinodul enunță necesitatea a câte unui post de inspector școlar diecezan atât pentru dieceza Aradului, cât și pentru dieceza Orăzii Mari; apoi consistorul se îndatorează, ca posturile de profesori dela institutul pedagogic din Arad să le îndeplinească prin profesori definitiv.

Raportul general al consistorului din Oradea Mare ca senat școlar se ia la cunoștință.

Mănăstirea dela Izvor

Cu ajutorul lui Dumnezeu Luni în 2 Mai st. v a. c. în fața unui public destul de numărös, după ce s'au făcut pregătirile recerute, s'a pus piatra fundamentală la edificarea bisericii Mănăstirii dela „Izvor“.

Actul sfințirii s'a făcut prin Prea On. Domn Maxim Popoviciu protopresbiter ca delegat de Prea Sântiei Sale D. Episcop, azistat de on. Domnii preoți Ioan Meda din Valeadeni, Constantin Păușan din Ocna de fer, Coriolan Zuiac din Vasiova, Petru Ieremia din Călnic, Iancu Ișfan Stan din Bocșa Română, Ioan Pincu, din Rafna, și subscrisul. Au fost pe lângă numiții preoți și Mult Stimății Domni învățătorii Ioan Marcu, Serafin Jurca, Dimitrie Pruneș, George Cătană, Sofronie Andrișoiu, George Petroviciu și Ioachim Perian, Spectaverii Domni Ioan Budințian și Dr. Aurel Oprea, M. Stim. Domni Mihai Ponoiat Director de Bancă. Dintre Doamne amintim cu plăcere pe Prea stimata Doamnă Elena Popoviciu soția Prea On. Domn protopresbiter Maxim Popoviciu, Prea Stimata Doamnă Maria Miclău căpitanită din Mehadia ș. a.

Actul sfințirii a fost celebrat în mod cât se poate de solemn. Prea on. Domn Maxim Popoviciu, pogorându-se în șanț a început a cădi temelia începând dinspre dreapta dela răsărit, unde s'a și pus piatra fundamentală, și mai departe împrejur toată temelia bisericii. După finea sfințirii întemeerii, Prea On. Domn Maxim Popoviciu, rostește o scurtă dar foarte măduoasă cuvântare, în care arată, că ce s'a dorit de mult din partea evlavioșilor creștini — această dorință ferbinte de a zidi la acest loc o biserică pentru pelegrini, s'a început. Arată mai departe on. public, că partea leului este a subscrisului, de și eu susțin, că Prea on. Domnia-sa are cel mai mare merit. În fine dorind ca lucrarea să iee sfârșit cu bun succes și mulțămind tuturor contribuenților încheie cu rugăciunea de binecuvântare către Dumnezeu. După aceea rostește subscrisul o cuvântare, în care arată bucuria mare, ce trebuie să o avem la aceasta întemeere, arată însemnătatea Mănăstirilor, originea vieții monahice, cine au pretrecut viața monahică, și cine-o mai alege acuma. Vorbește despre corupția omenimei, după care va urma o „așteptare înfricoșată a județului și iuțimea focului, care va să arză pe protivnici“.

În partea a doua vorbește despre aceea, că faptele cele bune își au de bază credința tare în Dumnezeu; și arată, cu dovezi din sânta Scriptură, că petrecerea vieții monahice este superioară vieții omenesti; și că fecioria este mai plăcută Domnului, dacă cineva o poate păstra. Arată, că noi nu avem mănăstiri, din care cauză poporul apucă pe povârnișul decadenței morale neavând modele de virtuți evanghelice; și ast-fel se înstrăinează de biserică; și de Dumnezeu. În fine arată, că ce se petrece în Mănăstire. Arată că cei ce au contribuit aceia au simțit lipsa de mănăstiri. Binecuvântă memoria adormitului în Domnul Nicolae Drăgălina din Reșița-Română,

inițiatorul și ostenitorul Mănăstirei, și ficei lui care a testat la moartea ei Mănăstirei 2200 cor. și a tuturor, cari au contribuit cu dinarul lor, la rădicarea acestui lăcaș dumnezeesc; și roagă pe Dumnezeu ca rugăciunile și jertfa, ce se va săvârși în biserica Mănăstirei să fie spre mila, viața și pacea tuturor binefăcătorilor și ostenitorilor locașului acestuia; și ca Domnul să milue pe toți. După aceea se face de cătră părintele Petru Ieremia, însoțit de subscrisul, părăstas pentru odihna sufletelor reposate ale fondatorilor Nicolae Drăgălina și a ficei sale Măria și a lui George Potoccean din Dognecca. După aceea s'a dat o masă destul de modestă, la care au contribuit mai mulți.

Cu ocaziunea acestei sărbări credincioșii din Bocșa-Română în frunte cu păstorul lor sufletesc S. Sa părintele Iancu Ișfan Stan și cu părintele Ioan Pinciu din Ramna și cu învățătorii Dimitrie Pruneș și Miron Popoviciu au venit cu litia. — Răspunsurile ceremoniale au fost executate de bravul cor din Vasiova instruat de S. Sa parintele Coriolan Zuiac. Venitele din aceea zi cu colecte cu tot urcă aproape la 400 cor. Surprindere plăcută ne-a făcut pioasa Doamnă Măria Miclău din Mehadia, care ne-a donat un frumos cliivot în valoare de 200 cor. lucrat cu multă istețime de tinerul sculptor Petru Oncea din Vasiova, și pioasa Doamnă Anaida Sârbu, care din propriul indemn ne-au colectat o sumă destul de frumoasă pe seama Mănăstirei și care din pietate au ramas toată noaptea aceea în priveghiere.

Astfel s'a petrecut actul întemeerii bisericii Mănăstirii dela „Izvorul Godinova“.

Macarie Gușcă
ierodiacon.

Europa sudică

Lección din Geografie pentru clasa V. a școlii elementare

(Continuare)¹

c. Veneția are *zidiri admirabile*. — Amintim mai întâiu biserica sântului Marcu așezată pe piața s. Marcu. Columnele ei sunt aurite. Picturi nespuse de frumoase, făcute de cei mai mari artiști, îi împodobesc pereții. Pardimentul e pardosit cu marmoră. În această biserică odihnesc osemintele sântului evangelist Marcu, și tot aci — afirmative — se păstrează și evangelia scrisă de mâna proprie a sântului evangelist. În fața bisericii, deosebit de ea, se ridică până în timpul din urmă clopotnița (turnul cu clopote) acestei biserici, numit *Campanile*. Eră cu mult mai înalt decât turnul bisericii noastre (100 m). În Iulie 1902 însă, acest turn care veacuri de-a rândul a domnit asupra orașului, căzû cu detunături înfricoșătoare. Doarce însă căderea lui a fost prevăzută și piața sântului Marcu a fost închisă. la căderea clopotniței nu s'a întâmplat nici o nenorocire. — O altă zidire însemnată, care se află în apropierea bisericii

s. Marcu, este *Palatul Dogilor*. Pe când Veneția era încă un stat de sine statător (republică), în acest palat locuia căputenia orașului, *dogele*. Palatul e împodobit cu evadrate de marmoră albă și roșie și are o mulțime de trepte de marmoră și sale mari, luminoase și boltite. Aproape în toate încăperile pereții și plafonul sunt împodobite cu picturi. Dela primul etaj al palatului ne conduce un pod în temnița palatului.

d. Veneția în veurile 13—16 (evul mediu) a fost *cel dintâiu oraș comercial* al lumii. După descoperirea Americii și după descoperirea drumului pe mare spre India-Ostică, orașul a căzut repede. Abia în timpul din urmă (a doua jumătate a veacului 19.) a luat un nou avânt comerțul vechiului oraș (după terminarea canalului Suez — drumul spre India! — și a căii ferate ce duce prin pasul Brenner — comunicația cu Germania! —); totuș și astăzi comerțul Genuiei și al Neapolei e mai însemnat decât al Veneției.

Aprofundarea materială: În călătoria noastră prin orașele Italiei, la fiecare pas am dat de palate de marmoră, colonne de marmoră, trepte de marmoră, etc. De unde se va fi adus această piatră de mare preț, din care s'au zidit acestea? — Cea mai multă marmoră se scoate din cele 600 de oene de marmoră de lângă orașul Carrara (să se arate locul orașului pe hartă!). Marmora de Carrara e cunoscută și apreciată în Europa întreagă.

3. Italia e bogată în lucrări de artă. În călătoria noastră prin orașele Italiei am întâlnit multe lucrări artistice. Italia are foarte multe *picturi* de mare preț. Din toate părțile Europei călătoresc la Italia pictori ca să studieze lucrările marilor artiști, cari au trăit odinioară în Italia (Rafael, Tizian, Correggio), și să învețe. Gândiți-vă numai la picturile din Vatican! — Mai are Italia o mulțime de statue și monumente, cari și azi servesc de model sculptorilor. — Și *muzica* Italiei e vestită încă din vechime. În fiecare an călătoresc la Italia muzicanți, ca să audă plângerile profetului Ieremia și psalmul „Miserere“, care se cântă de 32 de voci fără acompaniament de instrumente în capela sixtinică din Roma în săptămâna patimilor, cu luminile stânse, în întunec (serviciul divin numit „tenebrae“ al catolicilor).

Reasumarea și reproducerea răspunsurilor date la întrebarea a doua, pe baza următoarelor titluri: *Părțile bune ale Italiei*: 1. Ținuturile roditoare (șesul Padului, Riviera, șesul Campaniei). 2. Clima admirabilă. 3. Orașele cu zidirile lor pompoase și cu vieța particulară a lor. 4. Lucrările de artă.

C. Pân' aci am cunoscut Italia ca o țară binecuvântată. *Acum să vedem și părțile slabe ale Italiei.*

1. Italia are pe lângă ținuturi în multe locuri ținuturi *mlăștinoase*, cari se estind îndeosebi dela gura riului Arno până la golful Neapolei. Din această cauză între Neapolea și Livorno nu găsim un unic oraș însemnat lângă ținutul mării, pentru că vara aerul e stricat, iar ținutul e acoprit de iarbă înaltă, și numai o parte e pământ arător. Iarna pasc pe aci turme

¹ Vezi: Foaia Diecezană, Nr. 2. din 1905.

de oi, vite cornute și cai; îndată ce vine vara însă păstorii se retrag cu turmele lor la munți (Apenini), pentrucă atunci se începe timpul frigurilor înfricoșate numite *malaria*. Ținutul întreg e atunci ca mort. Numai în timpul secerișului aleargă locuitorii din satele dela munte, ca în graba mare — de frica frigurilor — să-și secere cerealele. Ca prin farmec, de odată se imporează ținutul întreg pe o zi. Cerealele se adună în graba mare, se așază pe cară mari trase de boi, și se duc în satele dela munte, și acolo unde mai nainte eră o câmpie împodobită de spice aurii, seara e o pustietate înfloritoare.

2. În Italia suflă un vânt ferbinte african numit Sirocco sau Sirocco. Sirocco e un vânt, care suflă dela sud în Sicilia și în Italia sudică. E ferbinte uscat, violent și aduce cu sine multă pulbere. Nici într'o lună nu se poate zice, că nu turbă. Mai des se ivește primăvara. În astfel de cazuri orizontul e acoperit cu nori groși, albi-negricioși; o căldură nesuferită domnește, aerul e insuportabil; omul e abătut, chiar și pofta de mâncare o pierde. În câmp nici vorbă nu poate fi de lucru. Toți stau în sate închiși în casă.

3. Italia are munți cari varsă foc, *vulcani*, cari au adus mari nenorociri, chiar și orașe întregi au îngropat. — Cei doi vulcani sunt Vezuul și Etna. Să ne îndreptăm mai întâi spre

a) *Vezuul*. Ce ne spune harta? El se ridică singularic din șesul Campaniei, și ajunge o înălțime de 2280 m., e deci cam așa de înalt ca Muntele-Mic dela noi. (Forma conică a vulcanului să se desemneze!) Dacă voim să urcăm Vezuul, în decurs de mai multe ore trecem printre plantațiuni bogate și frumoase de vie, smochini și zarzări (apricoze, caisini). Mai târziu calea noastră ne duce prin locuri pustii acoperite cu lavă. La început mai aflăm pe aci pietri mari, cari stau fix, pe cari putem călca; mai în sus însă drumul devine mai greu pentru că dăm peste fărîmături de pietri arse și cenușă roșiatică. Iei-colea e locul ferbinte și de sub pietri iese fum. După o altă $\frac{1}{2}$ de oră am ajuns la marginea craterului (gura vulcanului). Craterul e un căzan nespus de mare, cu margini înalte formate din pietri arse și din cenușă. Pe aceasta putem umbla. Încunjurarea lui abia o facem în $\frac{1}{2}$ de oră. De pe margine putem privi în lăuntru craterului, care totdeauna e plin cu aburi de pucioasă (sulfur). Din când în când se ivește câte o flacără lată țiuind și șuerând, apoi o mulțime de pietri aprinse și de cenușă se ridică d'asupra flacării, și apoi iarăș recad în crater. — Nu totdeauna însă e Vezuul așa de pacinic. Groaznică și înfloritoare e o erupție a vulcanului. Una din cele mai înfricoșate erupțiuni ale Vezuului a fost cea dela a. 79 după Iristos¹, pe care istoricii ne-o descriu cam în modul următor:

În 24 August a acestui an, după ce Vezuul de timpi uitați nu mai vărsase foc, dintr'odată se arătă

¹ Erupțiunile mai mari ale Vezuului, în veacul al 19. au fost în anii 1804, 1810, 1822, 1828, 1831, 1834, 1839, 1850, 1855, 1856, 1857, 1858, 1868, 1872.

ieșind dintrânsul un stâlp grozav de fum, ca o prevestire a lucrurilor celor înfricoșate, ce aveau să urmeze. După aceea începură a izbucni din el raze de foc în forma fulgerilor, dar mai mari și mai înfricoșate. Pietri ferbinți, unele de mărimi grozave, se asvârleau în aer cu o ușurință ca și când se joacă copii cu mingea, și se împrăstiau de vânt în mari depărtări. După aceea izbucni din lăuntru muntelui un povoi de cenușă ferbinte, care se ridică în forma unui pin uriaș, și mânăta de vânturi se reslăți peste tot pământul: și aceasta ținū mai multe ore cu atâta tărie, încât și corăbiile din porturi trebuiră să fugă. Soarele și perdū strălucirea, și peste tot ținutul se așază un întunec atât de înfricoșat, încât noaptea cea mai întunecoasă nu se puteă asemăna cu el. Toate acestea se măreau încă prin vuetul cel surd de tunet, ce se auziă sub pământ, și încă mai mult prin cutremurul, ce clătina pământul ca undele mării. Ba peste cetatea *Herculanum* se vărsă încă și un riu ferbinte de lavă, ce ieșise din munte, nimicind tot ce află în calea sa. Oamenii, câți putură scăpă de prin case, fugiră înspăimântați la câmp: vaetele și țipetele lor, alergarea încoace și încolo spre a se căută unii pe alții prin groaznica întunecime, erau înfloritoare. În ziua următoare, când răsări iarăș soarele, palid și acoperit, tot ținutul dimprejurul Vezuului eră învălit în cenușă și lavă. încât nu se mai puteă cunoaște nimic: case, grădini, sămături, vii, păduri, — toate erau îngropate. Ba din trei cetăți, — *Herculanum*, *Pompei* și *Stabie*, — nu se mai află nici urmă. Astfel acelea rămaseră pierdute mai 1700 ani. Oamenii cu încetul iar se așezară pe locurile acestea de altmintrea foarte roditoare și desfătate; și dând uitării cele întâmplare, iar își făcură case sate și orașe, — peste mormintele celor înecate la anul 79. Atunci la anul 1713, săpând cineva o fântână dădū peste 3 statue femești, și săpând mai departe, iată — spre marea lor uimire — coperișe de case, iată un teatru, purtând inscripția cetății *Herculanum*. Continuându-se acum cu deadinsul desgropările, s'au descoperit cele 3 orașe, și parte mare s'au și scos de sub pământ, așa încât văzând acum stradele, casele, templele, teatrele scaidele și alte așazăminte ale Romanilor vechi, ne putem face cea mai vină închipuire despre modul viețuirii lor. Casele lor s'au aflat tocmai în starea aceea, în care le cuprinsese erupțiunea Vezuului: o femeie ședeă la masă și lucră; alta eră cu cheile în mână, ca să descuie ceva; prin boltele neguțătorilor s'au găsit încă plăcinte, nuci, olive, struguri și alte lucruri de ale mâncării, ca și când s'ar aștepta numai cumpărătorii. Peste tot însă s'au aflat puțino cadavro și puțino lucruri prețioase, căci locuitorii, fugind repede din cetăți, au luat cu sine ce au avut mai scump. Stradele sunt înguste, curțile pătrate și încunjurate de case, casele scunde și pe dinafară simple, iar interiorul lor foarte pompos. Păreții sunt zugrăviți cu mult gust, și pictura atât de bine s'a păstrat ca și când pictorul numai acum ar fi pus din mână penelul. Podeala este făcută din petricele mărunte

colorate, așezate astfel, încât se par a fi covoare țesute cu fel de fel de flori. Această podoabă se numește *mozaic*. Pe mese și prin dulapuri se află tot felul de scule: lampe, vase, cuțite, chei, inele ș. a. Încă și băncile dela porți, unde se adunau vecinii la povești, s'au găsit întregi. În Neapolea se află o colecție frumoasă de lucruri aduse din cele 3 orașe desgropate de sub pământ.

b) Vezuul însă nu e singurul vulcan al Italiei. Și frumoasa insulă muntoasă, Sicilia are un vulcan primejdios, cu numele *Etna*. Dumbrăvi de lămâi, de migdali și de mere chinezești îi îmbrățișază picioarele și în decursul anului întreg neîncetat produc flori și fructe. Mai în sus sunt păduri. Vârful în cea mai mare parte e acoperit cu nea. Cel ce voește să urce Etna, are a se lupta cu mai multe greutateți decât la urcarea Vezuului, pentrucă partea din urmă a drumului conduce nu numai printre fărîmături și masse de lavă, ci prin nea și gheață. Afară de aceea gazurile sulfurice fac respirația grea. Se'nțelege, că oboseala se respă-tește în de ajuns. Călătorul privește nu numai un crater uriaș (cu o circumferință de 3 km.), în lăuntru cărui clocotește o mare de gazuri, ci se desfătează și într'o privești neasămănat de frumoasă. Sicilia întreagă, luminată de razele soarelui, îi zace întinsă la picioare, și din toate părțile îl salută marea albastră. Și Etna a erupt de mai multe ori¹ și a pustiit câmpii și grădini, sate și orașe.

Aprofundare materială: a) Care este cauza, că Vezuul și Etna au erupțiuni de felul acesta? Dintre munții patriei noastre nici unul nu varsă foc. De unde vine focul ce-l varsă Vezuul și Etna? Din lăuntru pământului. Lăuntru pământului e încă în stare arzătoare (incandescentă) și vulcanii stau în legătură (prin canale subpământene) cu această massă arzătoare. Prin aceste hornuri sau țevi naturale ies din sinul pământului gazurile și aburii ce se formează acolo, și cu ele dimpreună se varsă și o parte din materia arzătoare și topită din lăuntru pământului. — b) De ce se așază oamenii cu locuințele lor pe coastele vulcanilor? Când lava aruncată afară începe a se sfărîma și a se prefăce în pulbere, se formează un pământ foarte roditor, în care prosperează foarte bine vița de vie, maslinul, lămâii și portocalii. Și nu sunt stăpâniți de o frică neconținută locuitorii acestor ținuturi? Italianul peste tot e fără grijă; se mângăie cu aceea, că erupțiunile se întâmplă foarte rar, și la astfel de erupțiuni — își zice el — poate că fluviul de lavă nu va inundă tocmai holdele mele, ci se va duce în altă parte. — c) La erupțiunile Vezuului și ale Etna n'au pierit mulți oameni. De ce nu? Erupțiunea e prevestită cu zile mai înainte prin cutemure de pământ, așa că locuitorii de pe coastele vulcanului au timp să se pregătească pentru primejdie. Apoi lava nu curge așa de repede, încât locuitorii să n'aibe timp de scăpare.

(Va urma)

Petru Buzera

Varietăți

Sfântul sinod al bisericii gr. ort. din România s'a întrunit în sesiune ordinară Duminică, 1/14 Mai, în București.

De ale Arămânilor. În urma unui conflict între România și Turcia din cauza persecuțiilor îndreptate în contra Românilor macedonei, guvernul turcesc a dat un comunicat, prin care se *recunoaște dreptul limbei arămâne în școală și biserică*.

Mulțămîță publică. Pe scama Mănăstirei dela „Izvor“ au mai contribuit evlavioșii creștini și anume: Din Apadia: Efta Borca 50 cor., Adam Raina 10 cor., Din Reșița-Montană: Stim. Doamnă Persida Popescu în numele iubitului său fiu a preotului reposat Petru Popescu, 20 cor., Prea Stim. Doamnă Maria Miclău din Mehadia 10 cor. Tot sub influința Prea stimate Doamnei Maria Miclău au mai făcut D-șoara Ofelia Domil din Mehadia un măsaie frumos pentru biserică Mănăstirei pe sântul prestol. Alt măsaie și mai frumos tot pe sântul prestol donat de Domnișoara Liuba Zepeniag. iar Domnișoara Sofia Cerbu un măsaie frumos pentru Analog. Doamna Ana Măgariu, și Parascheva Csincheza, cate un ștergar. Din Sârbova: evlaviosul creștin Pavel Sadulovicu, pădurar ni-au colectat dela mai muți credincioși 77 cor. 80 fil. Din Vraniu sub influința evlaviosului creștin Nistor Teica, pentru cumpărarea unui pământ pentru întreținerea Călugărilor dela Mănăstirea dela „Izvor“ dela mai muți credincioși 485 cor. Fie ca și aceste jertfe frumoase dăruite din adevărată pietate și râvnă către cele sfinte să servească tuturor creștinilor ortodoxi de pildă bună; iar Tu Doame pe toți cei ce iubesc susținerea și înfrumșetarea lăcașului tău, preamărește-i cu dumnezească puterea Ta, și-i pomenește întru împărăția Ta. *Macarie Gușcă* ierodicon.

Primirea elevilor în institutul surdo-mușilor din Timișoara. *Suntem rugați a publică următoarele:* Primirea elevilor în institutul surdo-mușilor din Timișoara pe anul 1905—1906 va avea loc — conform concluzului comitetului de supraveghiere — până la finea lui Iunie a. e. Vor fi primiți în primul an de școală copii și fete în etate de 7—10 respective 12 ani, și adecă fără diferență de confesiune și naționalitate. În clasele superioare pot fi prinți și fără considerare la etate dar pe lângă prezentarea testimoniilor despre studiile anterioare. Considerați vor fi în prima linie copiii acelor părinți, cari domicilează în Timișoara sau în comitatele și orașele sudungare și după aceea și din celelalte părți din întreaga țară. La petițiile de primire sunt a se accludă: atestatul de botez, atestat despre vaccinare, atestat medical despre starea spirituală și corporală a elevilor, certificat legalizat din partea organelor comunale, prin care părinții se deobligă a solvi punctual taxele de întreținere și studiere și în fine pentru părinții săraci și lipsiți de mijloace un atestat de paupertate. Elevii din afară,

¹ Cea mai însemnată erupțiune în timpul mai nou a fost în 1669 și 1883.

la dorința părinților, pot fi internați dar pot locui și afară de internat ca externiști având numai a cercetă școala. Taxa de întreținere în internat este 200 cor. pe întreg anul școlar. Didactru în sumă de 40 cor. are a se plăti la cassa institutului în două rate anuale, eventual și în rate lunare, dar înainte. Pentru îmbrăcăminte și celelalte au părinții să grijească. Acei clevi dejă primiți, cari în decursul instrucțiunii vor dovedi incapacitate de învățat, se vor îndepărta din institut. Deci se receracă acei părinți, cari doresc a-și înscrie copii lor, să-și înainteze petițiile provăzute cu documentele prescise până în 15 Iunie a. c. la comitetul de supraveghiere, ori la direcțiunea institutului. Petițiile încurse după acest termin nu se vor considera. Despre primirea, ori neprimirea copiilor vor fi încunoștințați părinții la timp. Eventuale informațiuni se pot căpăta totdeauna dela subscrisul. Timișoara în 4 Mai 1905. *Carol Schäffer* directorul institutului.

Mersul trenurilor. Dela 1 Mai pleacă din Caransebeș spre Budapesta: *Trenuri de persoane* la oarele 4⁰⁰, 9⁴² și 5¹⁵, *trenuri accelerate* la 5³¹ și 11²¹. Din Caransebeș spre Orșova: *Trenuri de persoane* la 10⁴² și 6¹³, *trenuri accelerate* la 4⁵⁰ și 10⁴⁹.

Bibliografii

Dr. Ioan Sîrbu: **ISTORIA LUI MIHAI-VODĂ VITEAZUL DOMNUL ȚĂRII ROMÂNESȚI. I. Răzmirițele și politica lui din afară (dinpreună cu întâmplările atingătoare din țările vecine) 1593—1598.** Editura autorului. Prețul 14 cor.. Se poate procură la Librăria diecezană din Caransebeș.

„*Filozofia Religiei*” e titlul unei scrieri a preotului *V. Simiganovschi*, ce are să apară în curând. O listă de subscripțiune pentru abonarea opului se află și la *Redacțiunea Foi Diecezane*. Prețul unui exemplar e 2 cor. 50 fil.

Dr. theol. George Popoviciu: *Istoria Românilor Bănățeni*. Lugoj 1904. Editura autorului. 8°, pag. 424. Prețul 6 cor. (7 franci). *Se poate procură dela „Tipografia și Librăria diecezană”* în Caransebeș.

Liturghia S. lui Ioan Gură-de-Aur pusă în note muzicale după melodiile celor opt-glasuri bisericesti și armonizată, pentru corurile de 4 voci micste, de *Iuliu Biron*, învățător și cantor primar, și dirigintele corului Reuniunii române de cântări „Armonia” din Tievaniul-Mare. Opul II. Editura autorului. Toate drepturile rezervate. Prețul 5 coroane 1905.

Pr. V. Vomiga: Etica creștinească sau Referințele morale ale omului. Timișoara, Tipografia Alexandru Mangold, 1006. 8° pag. 178. Prețul 2 cor. „Am scris — zice

autorul în Prefață — ca preot, sub influința însuflețirii, cu ajutorul zelului, la îndemnul vocațiunii și în conștiința datorinții de a lăți între oameni învățătorei creștinești și de munci în agrul, unde trimes sunt a face economie de mântuire. Din conștiința datorinții reese și scopul ce l-am avut în vedere, când m'am determinat a-mi publică această lucrare, ce apare în modestie și fără alte pretenții, decât în credința, că dintrânsa pot învăța multe, atât bătrâni cât tinări, și atât, preoți cât laici”.

CONVOCARE

Domnii acționari ai societății comerciale pe acții „Prilipcean a” din Prilipeț se convoacă la

a IV-a adunare generală ordinară

care se va ține în Prilipeț la 11 Iunie 1905 st. n. la 4 oare postmeridiane în localitatea societății cu următorul program.

1. Raportul direcțiunii pe al IV-lea an de gestiune 1904, decidere asupra bilanțului și darea absolutului.
2. Alegerea noului comitet de supraveghiere conform §-lui 45 din Statute.
3. Deciderea asupra licvidării societății și alegerea licvidătorilor.
4. Exmiterea unor acționari pentru verificarea procesului verbal luat în adunarea generală. Prilipeț, la 25 Mai 1905.

Direcțiunea.

Concurs

Pe baza ordinațiunei Venerabilului Consistor diecezan ddo 15 Novemvrie 1904 Nr. 4086 B. ex. 1904 prin aceasta se escrie concurs pentru întregirea definitivă a parohiei vacante de cl. II-a din **Sculea**, protopresbiteratul Buziașului, cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Una sesiune parohială constatătoare din 32 jugere de pământ arător.

2. Birul și stola uzuată dela 95 numere de case.

Concurenții au a subșterne petițiile instruate conform Statutului org. și Regulamentului pentru parohii și adresate comitetului parohial din Sculea, — Prea On. Oficiu protopresbiterat gr. or. rom. din Buziaș.

În fine concurenții sunt poștiți a se prezentă în vre-o Duminecă ori sărbătoare în s. biserică din Sculea, însă nu în ziua alegerii, spre a-și arată desteritatea în cântare, tipic și oratorie, dar numai cu încuviințarea prealabilă a protopresbiterului tractual.

Sculea, din ședința comitetului parohial gr. or. rom. ținută în 27 Martie 1905. 2—3 [16]

Constantin Doboșan
preot și președ. com. par.

Constantin Frânțiu
not. com. par.

În conțelegere cu mine: *Ioan Pepa*, protopresbiter.

Pe baza ordinațiunii Ven. Consistor diecezan din 25 Aprilie Nrul 1370 Șc. ex 1905 se escrie concurs pentru ocuparea postului de învățător dela școala confesională gr. or. din **Bocșa-montană**, cu termin de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt :

1. Salar învățătoresc 700 cor.
2. Relut pentru 18 m. de lemne pe seama învățătorului 100 cor. 80 fil.
3. Pentru 12 m. de lemne pentru încălzirea salei de învățământ 72 cor.
4. Pentru scripturistică 10 cor.
5. Pentru adunările generale învățăorești 40 cor.
6. Pentru conferințele învățăorești 20 cor.
7. Pentru purtarea agendelor comitetului și sinodului parohial precum și pentru a socoților bisericești și de cult 40 cor.
8. Stola dela înmormântări, dela parohieni mai cu stare 2 cor., dela cei mai săraci 1 cor., dela cununii și părăstase tot câte o cor.
9. Cortel liber, grădină în edificiul școalei, con-

stător din 3 chilio, culină, cămară, cuină de spălat și o altă cămară precum și șopru pentru lemne.

Alesul învățător este dator pe lângă instrucția școlară prescrisă de lege, a purtă cantoratul în și afară de biserică, a instrui tinerimea școlară în cântările bisericești și pe note, a purtă contabilitatea și secretariatul comitetului și sinodului parohial, în fine este dator a instrui și conduce corul vocal dejă înființat, pentru care va primi remunerație separată.

Pentru serviții învățăorești prestate înainte de ocuparea acestui post comuna bisericească nu acordă nici un emolument.

Doritorii de a ocupă acest post au a-și așterne supliciiile de concurs, adresate comitetului parohial, Prea On. Oficiu protopresbiteral în Bocșa-montană (Német-Bogsán) și a se prezentă în vre-o Duminecă ori sărbătoare în sânta biserică.

Bocșa-montană din ședința comitetului parohial ținută la 1/14 Maiu 1905. 1—3 [17]

Macsim Popoviciu

preș. com. par.

Ioachim Perian

not. com. par.

În conțelegere cu mine: *Macsim Popoviciu* protopresbiter.

Vila Dănilă Vălușescu

(Băile Erculane)

Aduc la cunoștința On. public, că în Vila mea de nou zidită și aranjată în stil modern se pot căpăta, începând dela 1 Iunie a. c. până la finea sesonului balnear, camere pentru oaspeții, cari cercetează Băile Erculane.

Prețuri moderate dela 1 cor. 60 fil. în sus. Servit prompt. Curățenie exemplară.

Informațiuni detaiate dă cu plăcere subscrisul.

Petru Vălușescu

proprietar.